

Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності» укладена на основі освітньо-наукової програми «Право» третього (PhD) освітньо-наукового рівня спеціальності D8 Право, затвердженої Вченою радою Університету 29.05.2025 протокол № 15.

Укладачі:

О. БОДУНОВА, д-р юрид. наук,
доцент, професор кафедри

О. ПАВЛЮХ, канд. юрид. наук,
доцент, доцент кафедри

Гарант освітньо-наукової
програми «Право»

О. БОДУНОВА, д-р юрид. наук,
доцент, професор кафедри

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою кримінального права та процесу, від 27.08.2025 № 1-1.

Завідувач кафедри

Г. ДІДКІВСЬКА, д-р юрид.
наук, професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права, від 11.09.2025 № 3.

Голова вченої ради
Навчально-наукового інституту
права

В. ТОЧІЙ, д-р юрид. наук,
професор

Завідувач навчально-методичного
відділу

Г. ГРИЩУК,
доктор філософії

Реєстраційний № _____

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА.....	3
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	14
7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	16
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19
9. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ	21

1. ПЕРЕДМОВА.

Метою навчальної дисципліни «Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності» є пізнання й розуміння аспірантами теоретико-методологічних підходів до інституту юридичної відповідальності, відмінностей у видах юридичної відповідальності, особливостей реалізації в теорії та практиці її галузевих видів тощо.

Завданням навчальної дисципліни «Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності» є: оволодіння здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня основними проблемами функціонування інституту юридичної відповідальності; вироблення у аспірантами уміння самостійно працювати з першоджерелами та спеціальною літературою з актуальних проблем кримінальної відповідальності та інших її видів; за рахунок різних форм практичних занять (у судових засіданнях, органах внутрішніх справ, органах і установах виконання покарань) формування навичок застосування форм і методів кримінальної відповідальності у порівнянні з різними видами юридичної відповідальності у професійній діяльності юриста; підвищення рівня правосвідомості та правової культури здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня у майбутній правозастосовній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліни-пререквізити: «Сучасні тенденції науководослідної діяльності (Модуль 1. Методологія і методика викладання правничих дисциплін. Модуль 2. Діджиталізація наукової діяльності)». Дисципліни-постреквізит: «Актуальні проблеми адаптації національного законодавства до права ЄС», «Доктрина публічного права».

Методи навчання:

1) за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, семінарське заняття, бесіда, розповідь); наочні (презентація, слайди); практичні (збір інформації та її систематизація);

2) за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань: репродуктивні та продуктивні (частково-пошукові);

4) за ступенем управління навчальним процесом: самостійна робота здобувача вищої освіти з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських занять, виконання письмових завдань, індивідуальна дослідницька робота.

Форми організації занять: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, розгляд та аналіз ситуаційних завдань, кейсів, застосування інформаційних технологій та елементи дистанційного навчання в системі Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю. Формами поточного контролю є:

- усне опитування;
- тестування;
- розв'язання задач, виконання вправ, певних розрахунків.
- письмові модульні контрольні роботи.

Підсумковий контроль – диференційований залік.

Організація поточного та підсумкового контролю здійснюється з використанням засобів дистанційного навчання в системі Moodle.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни для здобувачів третього (PhD) освітньо-наукового рівня вищої освіти (120 год/4 кредити ЄКТС)

Показники	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 4	Обов'язкова	
Модулів - 2	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2	1-й	1-й
Загальна кількість годин - 120 годин	Семестр	
	1-й	1-й
	Лекції	
	22 год.	4 год.
	Семінарські заняття	
	18 год.	4 год.
	Самостійна робота	
	78 год.	110 год.
	Індивід.-консультац. робота: 2 год.	
Форма семестрового контролю: диференційований залік		

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ОНП «Право»

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями та програмними результатами навчання:

Компетентності	Результати навчання
<p>ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p>ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.</p> <p>ЗК05. Здатність дотримуватись етичних зобов'язань та етики поведінки, академічної доброчесності під час проведення наукових досліджень та презентації їх результатів.</p> <p>СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.</p>	<p>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.</p> <p>РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.</p> <p>РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків незалежні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.</p> <p>РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з</p>

<p>СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.</p> <p>СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.</p> <p>СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.</p> <p>СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.</p> <p>СК08. Здатність до критичного аналізу знань та розуміння предметної області дослідження з оцінкою та синтезом нових комплексних ідей.</p> <p>СК09. Здатність планувати та виконувати сучасні інтелектуальні дослідження, як на запити стейкхолдерів, так і сучасної світової наукової спільноти для досягнення науково обґрунтованих теоретичних або експериментальних наукових результатів, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для правничої сфери.</p> <p>СК10. Здатність використовувати практичний досвід країн ЄС у вирішенні теоретичних та практичних проблем галузевих правничих наук.</p>	<p>права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.</p> <p>РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.</p> <p>РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.</p> <p>РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.</p>
---	--

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів третього (PhD) освітньо-наукового рівня вищої освіти денної форми навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінарські (год.)	Інд.-конс. робота під кер. викладача (год)	СРС (год.)	Всього (год.)
Змістовний модуль 1. Проблематика визначення, виключення та звільнення від юридичної відповідальності – 2 кредити 60 год.						
ЗМ 1 (Теми 1-3)						
T.1	Теоретико-прикладні засади юридичної відповідальності	2	2	-	11	15
T.2	Проблеми визначення підстав юридичної відповідальності	2	2	-	11	15
T.3	Проблеми виключення та звільнення від юридичної відповідальності	2	2	-	11	15
T.4	Проблеми кримінальної відповідальності	2	2	-	11	15
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Всього по модулю :		8	8	0	44	60
Змістовний модуль 2. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами відповідальності – 2 кредити 60 год.						
ЗМ 2 (Теми 5-8)						
T.5	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами конституційно- правової відповідальності.	4	2	-	10	16
T.6	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами цивільно- правової відповідальності	2	2	-	10	14
T.7	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами адміністративної відповідальності.	4	4	2	6	16
T.8	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами дисциплінарної відповідальності.	4	2	-	8	14
Всього по модулю :		14	10	2	34	60
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю: диференційований залік						
Усього за навчальною дисципліною:		22	18	2	78	120

для здобувачів третього (PhD) освітньо-наукового рівня вищої освіти заочної форми навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінарські (год.)	Інд.-конс. робота під кер. викладача (год)	СРС (год.)	Всього (год.)
Змістовний модуль 1. Проблематика визначення, виключення та звільнення від юридичної відповідальності – 2 кредити 60 год.						
ЗМ 1 (Теми 1-4)						
Т.1	Теоретико-прикладні засади юридичної відповідальності	2	-	-	13	15
Т.2	Проблеми визначення підстав юридичної відповідальності	-	-	-	15	15
Т.3	Проблеми виключення та звільнення від юридичної відповідальності	-	2	-	13	15
Т.4	Проблеми кримінальної відповідальності	-	-	-	15	15
Всього по модулю:		2	2	0	56	60
Змістовний модуль 2. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами відповідальності – 2 кредити 60 год.						
ЗМ 2 (Теми 5-8)						
Т.5	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами конституційно-правової відповідальності.	2	-	-	14	16
Т.6	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами цивільно-правової відповідальності	-	-	-	12	12
Т.7	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами адміністративної відповідальності.	-	2	2	12	16
Т.8	Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами дисциплінарної відповідальності.	-	-	-	16	16
Всього по модулю:		2	2	2	54	60
Форма контролю: аудиторна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю: диференційований залік						
<i>Усього за навчальною дисципліною:</i>		4	4	2	110	120

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовний модуль I.

Проблематика визначення, виключення та звільнення від юридичної відповідальності

Тема 1. Теоретико-прикладні засади юридичної відповідальності.

План лекційного заняття

1. Соціально-правова природа юридичної відповідальності та її види.
2. Проблеми визначення поняття «юридична відповідальність».
3. Співвідношення категорій «юридична відповідальність» та «державний примус».
4. Функції юридичної відповідальності.

План семінарського заняття

1. Соціально-правова природа юридичної відповідальності та її види.
2. Проблеми визначення поняття «юридична відповідальність».
3. Функції юридичної відповідальності.
4. Чому різновидом соціальної відповідальності можна вважати юридичну відповідальність?
5. У чому полягають цілі позитивної відповідальності в праві?
6. Яка роль функції негативної юридичної відповідальності?
7. Чому види юридичної відповідальності розглядаються як первинні елементи системи юридичної відповідальності, об'єднані за ознакою подібності об'єкта чи суб'єкта посягання?
8. Чи може існувати юридична відповідальність без функцій?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Історико-правові передумови формування інституту юридичної відповідальності.
2. Проблеми співвідношення категорій «юридична відповідальність» та «державний примус» (на прикладі окремих галузей права).

Рекомендована література: [2; 4; 5; 8; 11; 13; 21; 24; 32; 34; 35; 36].

Тема 2. Проблеми визначення підстав юридичної відповідальності.

План лекційного заняття

1. Поняття та зміст підстави юридичної відповідальності.
2. Проблеми визначення ознак правопорушення як підстави юридичної відповідальності.
3. Проблеми підстав кримінальної відповідальності.
4. Проблеми підстав адміністративної відповідальності.
5. Проблеми підстав цивільно-правової відповідальності.

План семінарського заняття

1. Поняття та зміст підстави юридичної відповідальності.
2. Ознаки правопорушення як підстави юридичної відповідальності.
3. Загальна характеристика підстав кримінальної, адміністративної та цивільно-правової відповідальності.
4. Як впливає юридична підстава на сферу регулювання суспільних відносин?
5. Чи можна будь-яке правопорушення вчинене особою вважати юридичною підставою?
6. Чи може відсутність протиправності в діях людини свідчити і про відсутність правопорушення в цілому?
7. Доведіть, що суспільна небезпечність – це категорія об'єктивна чи не об'єктивна.
8. За наявності яких ознак діяння визнають адміністративним правопорушенням?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Проблеми підстав кримінальної відповідальності.
2. Проблеми підстав адміністративної відповідальності.
3. Проблеми підстав цивільно-правової відповідальності.

Рекомендована література: [2; 4; 8; 10; 13; 24; 28; 32; 34; 35; 36; 37; 38].

Тема 3. Проблеми виключення та звільнення від юридичної відповідальності.

План лекційного заняття

1. Методологічні засади визначення поняття «виключення юридичної відповідальності».

2. Розмежування категорій «виключення» та «звільнення» від юридичної відповідальності.

3. Проблеми визначення і розмежування підстав виключення та звільнення від юридичної відповідальності.

План семінарського заняття

1. Методологічні засади визначення поняття «виключення юридичної відповідальності».

2. Розмежування категорій «виключення» та «звільнення» від юридичної відповідальності.

3. Проблеми визначення і розмежування підстав виключення та звільнення від юридичної відповідальності.

4. У чому полягає різниця між розмежуванням виключення відповідальності та звільнення особи від відповідальності?

5. Чи можна вважати видання правозастосовного акту саме підставою «звільнення від відповідальності»?

6. Доведіть, що звільнення може бути лише від покарання, але не від юридичної відповідальності.

7. З положеннями якого закону пов'язують неосудність особи?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Звільнення від юридичної відповідальності як комплексний міжгалузевий інститут.

2. Виключення юридичної відповідальності в теорії права.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 8; 12; 15; 17; 27; 32; 34; 35; 36; 37; 38].

Тема 4. Проблеми кримінальної відповідальності.

План лекційного заняття

1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації.

2. Підстава кримінальної відповідальності.

3. Виключення кримінальної відповідальності.

3.1. Обставини, що виключають кримінальну ступінь суспільної небезпечності діяння.

3.2. Обставини, що виключають склад злочину.

3.3. Обставини, що виключають суспільну небезпечність і протиправність діяння.

4. Звільнення від кримінальної відповідальності.

4.1. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності.

4.2. Види звільнення від кримінальної відповідальності.

4.3. Порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності.

4.4. Відмежування звільнення особи від кримінальної відповідальності від виключення кримінальної відповідальності.

План семінарського заняття

1. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації.

2. Підстава кримінальної відповідальності.

3. Виключення кримінальної відповідальності.

4. Звільнення від кримінальної відповідальності.

5. Відмежування звільнення особи від кримінальної відповідальності від виключення кримінальної відповідальності.

6. Чи може суб'єктом встановлення кримінальної відповідальності виступати лише парламент – Верховна Рада України?

7. Чи можна вважати винесення обвинувального вироку з призначенням особі певного виду і міри покарання, від відбування якого вона звільняється (умовно чи безумовно), формою реалізації судом кримінальної відповідальності?

8. Чи вважаєте Ви спеціальним видом малозначного діяння саме готування до злочину невеликої тяжкості?

9. Чи вважаєте Ви, що звільнення особи від кримінальної відповідальності підпорядковане таким правовим принципам, як гуманізм, законність, справедливість, а також рівність громадян перед законом?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Обставини, що виключають кримінальну ступінь суспільної небезпечності діяння.

2. Обставини, що виключають склад злочину.

3. Обставини, що виключають суспільну небезпечність і протиправність діяння.
Рекомендована література: [3; 5; 9; 11; 14; 26; 28; 32; 34; 35; 36; 37-40].

Тема 5. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами конституційно-правової відповідальності

План лекційного заняття

1. Теоретико-методологічні засади співвідношення кримінальної та конституційно-правової відповідальності.
2. Конституційні принципи кримінальної відповідальності.
3. Проблема юридичної природи конституційно-правової відповідальності.
4. Межі криміналізації діянь у контексті конституційних гарантій прав і свобод людини.

План семінарського заняття

1. Поняття та ознаки конституційно-правової відповідальності.
2. Функції конституційно-правової відповідальності.
3. Підстава та умови конституційно-правової відповідальності.
4. Звільнення особи від конституційно-правової відповідальності.
5. Що значить поняття конституційно-правової відповідальності та визначте її основні ознаки?
6. Розмежуйте конституційно-правову відповідність від інших видів відповідальності.
7. Охарактеризуйте підстави застосування конституційно-правової відповідальності.
8. Які існують функції конституційно-правової відповідальності?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Рішення Конституційного Суду України щодо принципів юридичної відповідальності: вплив правових позицій Суду на розвиток кримінального законодавства.
2. Порівняльно-правовий аналіз моделей конституційно-правової відповідальності у державах континентальної правової сім'ї.

Рекомендована література: [1; 2; 7; 8; 14; 18; 20; 24; 30-33; 37].

Тема 6. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами цивільно-правової відповідальності

План лекційного заняття

1. Поняття та ознаки цивільно-правової відповідальності.
2. Функції цивільно-правової відповідальності.
3. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності.
4. Звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.
- 4.1. Поняття і види підстав звільнення від цивільно-правової відповідальності за законодавством України.
- 4.2. Випадок (casus) як підстава звільнення від цивільно-правової відповідальності.
- 4.3. Обставини непереборної сили як підстава звільнення від цивільно-правової відповідальності.

План семінарського заняття

9. Поняття та ознаки цивільно-правової відповідальності.
10. Функції цивільно-правової відповідальності.
11. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності.
12. Звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.
13. Що значить поняття цивільно-правової відповідальності та ви значте її основні ознаки?
14. Розмежуйте цивільно-правову відповідність від інших видів відповідальності.
15. Охарактеризуйте підстави застосування цивільно-правової відповідальності.
16. Які існують функції цивільно-правової відповідальності?
17. Наведіть приклади випадків звільнення від цивільно-правової відповідальності.
18. Які є санкції за порушення цивільних правовідносин ?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Актуальні проблеми цивільно-правової відповідальності
2. Цивільно-правова відповідальність в зарубіжних країнах.

Рекомендована література: [1; 3; 5; 7; 8; 12; 15; 17; 24; 28; 30; 33; 35-37].

Тема 7. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами адміністративної відповідальності

План лекційного заняття

1. Історико-правовий дискурс адміністративної відповідальності.
2. Поняття, ознаки та функції адміністративної відповідальності.
3. Підстави адміністративної відповідальності.
4. Виключення адміністративної відповідальності.
5. Звільнення від адміністративної відповідальності.

План семінарського заняття

1. Історико-правовий дискурс адміністративної відповідальності.
2. Поняття, ознаки та функції адміністративної відповідальності.
3. Підстави адміністративної відповідальності.
4. Виключення адміністративної відповідальності та звільнення від адміністративної відповідальності.
5. Чи може адміністративна відповідальність бути актом реалізації диспозиції правової норми?
6. Чи передбачає адміністративна відповідальність реалізацію державним органом його виконавчо-розпорядчих повноважень?
7. Чи може в контексті публічно-сервісної концепції адміністративна відповідальність виступати як засіб забезпечення виконання зобов'язань, що випливають із договорів та інших відносин, що не відносяться до державного управління?
8. Як Ви вважаєте, протиправність, винність, суспільна шкідливість це ознаки адміністративного правопорушення чи кримінального?
9. Чи може бути притягнена до адміністративної відповідальності особа за обставини, коли вона здійснювала свої дії в стані крайньої необхідності, необхідної оборони чи в стані неосудності?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Підстави виключення адміністративної відповідальності.
2. Підстави та процедура звільнення від адміністративної відповідальності.

Індивідуально-консультаційна робота

1. Написання тез чи статті на одну із тем навчальної дисципліни на вибір здобувача вищої освіти третього (освітньо-професійного) рівня.

Рекомендована література: [1; 3; 6; 8; 13; 15; 17; 20; 28; 30-33; 35; 37].

Тема 8. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з проблемами дисциплінарної відповідальності.

План лекційного заняття

1. Історико-правовий дискурс дисциплінарної відповідальності.
2. Поняття, ознаки, мета й функції дисциплінарної відповідальності.
3. Види дисциплінарної відповідальності.
4. Підстави дисциплінарної відповідальності.
5. Реалізація дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень.
6. Виключення та звільнення від дисциплінарної відповідальності.

План семінарського заняття

1. Історико-правовий дискурс дисциплінарної відповідальності.
2. Поняття, ознаки, мета й функції дисциплінарної відповідальності.
3. Види та підстави дисциплінарної відповідальності.
4. Чи може наставати дисциплінарна відповідальність за дисциплінарний проступок?
5. Чи може бути порушенням трудової дисципліни перебування працівника не на своєму робочому місці?
6. Що може бути матеріальною підставою дисциплінарної відповідальності?
7. Чи забезпечує правове регулювання у сфері правових відносин регулятивна функція дисциплінарної відповідальності?
8. Чи може бути засобами дисциплінарної відповідальності дисциплінарні стягнення?

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Реалізація дисциплінарної відповідальності.

2. Види дисциплінарних стягнень.
3. Виключення та звільнення від дисциплінарної відповідальності.

Рекомендована література: [1; 3; 5; 12; 14; 18; 26; 32; 34; 35; 37].

6. ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціально-правова природа юридичної відповідальності та її види.
2. Проблеми визначення поняття «юридична відповідальність».
3. Співвідношення категорій «юридична відповідальність» та «державний примус».
4. Функції юридичної відповідальності.
5. Поняття та зміст підстави юридичної відповідальності.
6. Проблеми визначення ознак правопорушення як підстави юридичної відповідальності.
7. Проблеми підстав кримінальної відповідальності.
8. Проблеми підстав адміністративної відповідальності.
9. Проблеми підстав цивільно-правової відповідальності.
10. Методологічні засади визначення поняття «виключення юридичної відповідальності».
11. Розмежування категорій «виключення» та «звільнення» від юридичної відповідальності.
12. Проблеми визначення і розмежування підстав виключення та звільнення від юридичної відповідальності.
13. Поняття кримінальної відповідальності та форми її реалізації.
14. Підстава кримінальної відповідальності.
15. Виключення кримінальної відповідальності.
16. Обставини, що виключають кримінальну ступінь суспільної небезпечності діяння.
17. Обставини, що виключають склад злочину.
18. Обставини, що виключають суспільну небезпечність і протиправність діяння.
19. Звільнення від кримінальної відповідальності.
20. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності.
21. Види звільнення від кримінальної відповідальності.
22. Порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності.
23. Відмежування звільнення особи від кримінальної відповідальності від виключення кримінальної відповідальності.
24. Історико-правовий дискурс конституційно-правової відповідальності в українській юридичній науці.
25. Поняття конституційно-правової відповідальності.
26. Підстави конституційно-правової відповідальності.
27. Співвідношення категорій «конституційно-правова відповідальність» та «юридична відповідальність у конституційному праві».
28. Ознаки конституційно-правової відповідальності.
29. Конституційно-правові санкції та їх види.
30. Проблеми звільнення від юридичної відповідальності в конституційному праві.
31. Поняття та ознаки цивільно-правової відповідальності.
32. Функції цивільно-правової відповідальності.
33. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності.
34. Звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.
35. Поняття і види підстав звільнення від цивільно-правової відповідальності за законодавством України.
36. Випадок (casus) як підстава звільнення від цивільно-правової відповідальності.
37. Обставини непереборної сили як підстава звільнення від цивільно-правової відповідальності.
38. Історико-правовий дискурс адміністративної відповідальності.
39. Поняття, ознаки та функції адміністративної відповідальності.
40. Підстави адміністративної відповідальності.
41. Виключення адміністративної відповідальності.
42. Звільнення від адміністративної відповідальності.
43. Історико-правовий дискурс дисциплінарної відповідальності.
44. Поняття, ознаки, мета й функції дисциплінарної відповідальності.
45. Види дисциплінарної відповідальності.
46. Підстави дисциплінарної відповідальності.
47. Реалізація дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень.

48. Виключення та звільнення від дисциплінарної відповідальності.
49. Правові підстави, порядок та види звільнення від кримінальної відповідальності.
50. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
51. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
52. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.
53. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обставин.
54. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
55. Визначення юридичної відповідальності.
56. Функції юридичної відповідальності в суспільстві.
57. Класифікація видів юридичної відповідальності (кримінальна, цивільна, адміністративна, дисциплінарна тощо).
58. Кримінальна відповідальність як найсуворіший вид юридичної відповідальності. Відмінності та спільні риси кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності.
59. Конкурентна відповідальність та її види.
60. Поняття складу злочину та його елементи.
61. Відмінність складу злочину від складу правопорушення в інших галузях права.
62. Поняття суб'єкта кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності.
63. Специфіка суб'єктного складу юридичних осіб.
64. Поняття об'єкта кримінально-правових відносин.
65. Відмінність об'єктів кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності.
66. Порівняння адміністративних стягнень і дисциплінарних стягнень з кримінальними покараннями.
67. Особливості застосування адміністративних стягнень до юридичних осіб
68. Міжнародні договори у сфері кримінального права.
69. Екстрадиція та видача осіб.
70. Принцип універсальної юрисдикції.
71. Кримінальна відповідальність за злочини проти довкілля.
72. Проблеми доведення вини в судовому процесі.
73. Альтернативні способи вирішення кримінальних справ.
74. Порівняльний аналіз підстав настання кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності.
75. Проблема множинності юридичної відповідальності: сучасні підходи до вирішення.
76. Юридична відповідальність юридичних осіб: порівняльний аналіз в національному та міжнародному праві.
77. Порівняльний аналіз принципів кримінального, цивільного та адміністративного процесу.
78. Кримінальна відповідальність за екологічні злочини в порівнянні з адміністративною та цивільною відповідальністю.
79. Кримінальна відповідальність у сфері інформаційних технологій: проблеми та перспективи.
80. Відповідальність за злочини проти статевої свободи та гідності особи: порівняльний аналіз національного та міжнародного законодавства.
81. Порівняльний аналіз інститутів необхідної оборони та крайньої необхідності в кримінальному, цивільному та адміністративному праві.
82. Кримінальна відповідальність за злочини проти національної безпеки: порівняльний аналіз.

**7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
для здобувачів третього (PhD) освітньо-наукового рівня вищої освіти денної форми
навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)**

Модулі	Змістовний модуль 1				Допуск – 50 балів	Диференційований залік – 50 балів	Загальна оцінка з курсу – 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	18						
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Семінарське заняття	4	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модульна контрольна робота №1	5						
Модулі	Змістовний модуль 2						
Загальна кількість балів за модулем №2	32						
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8			
Семінарське заняття	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модульна контрольна робота №2	5						
Індивідуально-консультаційна робота	10						
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5						

**для здобувачів третього (PhD) освітньо-наукового рівня вищої освіти заочної форми
навчання (120 год/4 кредити ЄКТС)**

Модулі	Змістовний модуль 1				Допуск – 50 балів	Диференційований залік – 50 балів	Загальна оцінка з курсу – 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10						
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Семінарське заняття	-	-	10	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Змістовний модуль 2						
Загальна кількість балів за модулем №2	40						
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8			
Семінарське заняття	-	-	10	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модульна контрольна робота	15						
Індивідуально-консультаційна робота	10						
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5						

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів отриманих здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3-4 бали для денної форми навчання і 10 балів для заочної форми навчання (табл. 7.1). Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 7.1

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Критерії оцінювання	Кількість балів	
	ДФН	ЗФН
Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	4-3	10
Оцінюється робота здобувача, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	2	6
Оцінюється робота здобувача, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0	0

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 балів для денної форми навчання і від 0 до 15 балів для заочної форми навчання (табл. 7.2).

Таблиця 7.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах модульної контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання	
	ДФН	ЗФН
Теоретичні питання	1 (0,5 * 2 питання)	5 (2,5 * 2 питання)
Гестовий блок	3 (0,3 * 10 тестів)	5 (0,5 * 10 тестів)
Практичні завдання	1	5
Всього	5	15

Критерії оцінювання індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуально-консультаційна робота проводиться у формі тез, статті на одну із тем навчальної дисципліни і оцінюється від 0 до 10 балів для денної та зочної форми навчання (табл. 7.3).

Таблиця 7.3

Шкала оцінювання індивідуально-консультаційної роботи здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовки по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.	10-8
Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовки презентації.	7-1
Не написання реферату та презентації по ньому.	0

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та підсумкового контролю (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диференційованого заліку.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ Moodle (максимально до 5 балів).

Неформальна освіта

Таблиця 7.4

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
10	Індивідуально-консультаційна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
4-3	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст.131.
3. Ковальський В. С., Семаков Г. С., Костенко О. М. Кримінологія: підручник. Київ: Юрінком, 2019. 344 с.
4. Кримінологія: підручник. А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін.; за заг.ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова.- 2-ге вид., перероб. Та допов. Харків: Право, 2021. 416 с.
5. Кримінологія: академічний підручник. [Богатирьов І. Г., Колб О. Г., Топчий В. В. та ін.]; за заг.ред. доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Богатирьова І. Г. Чернівці: Технодрук, 2020. 336 с.
6. Корогод С. В., Жданюк Я. М. Поняття кримінальної відповідальності. The 8th International scientific and practical conference "Scientific research in the modern world" Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. С 591-593.
7. Аленін Ю. П., Аркуша Л. І. Кримінальний процес: навч. посібник. Одеса: Фенікс, 2020. С. 582.
8. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. С. 780

Допоміжна:

9. Павліченко Є. В., Бобошко О. М. Сутність кримінальної відповідальності та її специфічні ознаки. «Нове українське право», № 1. 2023. Київ. С. 188-193.
10. Тимошенко В. І., Шакун В. І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року "Про Стратегію кібербезпеки України" Указ Президента України від 15.03.2016 № 96/2016. Дата оновлення: 15.03.2016 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>
12. Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України: Постанова Національного банку України від 28.09.2017 №95. URL://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-17
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів: Закон України від 17.05.2017 № 2037-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. №25. Ст. 291.
14. Ільїна О. В. Співвідношення кримінально-правової політики з кримінально-виконавчою політикою. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 3. Дніпро. 2022. С. 98-104.
15. Лантінов Я. О. Щодо конкуренції між термінами "кримінально-правова політика" та "політика протидії злочинності". Форум Права. № 2 (73). Харків. 2022. С. 22-28.
16. Лашук Є. В. Поняття принципів кримінально-правової політики та їх співвідношення з принципами кримінального права. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України № 20. Одеса. 2019. С. 160-171.
17. Баулін Ю.В., Пономаренко Ю.А. Фундаментальні проблеми кримінальної відповідальності. Матеріали наукового полілогу. Харків: Право, 2020. 208 с.
18. Місько Д.О. Актуальність дослідження інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні. Міжнародний молодіжний науковий юридичний форум: [Матеріали форуму, м. Київ, Національний авіаційний університет, 19-20 травня 2022 р.] Том 1. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 260-262.
19. Габенко О.О. Кримінальна відповідальність та кримінальне покарання в сучасній доктрині кримінального права: актуальні питання. Міжнародний молодіжний науковий юридичний форум: [Матеріали форуму, м. Київ, Національний авіаційний університет, 19-20 травня 2022 р.] Том 1. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 222-224.
20. Лутчин В.І. Класифікація кримінальних правопорушень у кримінальному праві України та Республіки Польща в залежності від форми кримінального провадження. Сучасне право в епоху соціальних змін: [Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ,

Національний авіаційний університет, 26 лютого 2021 р.] . Тернопіль: Вектор, 2021. С. 317–319.

21. Коломієць Н.В., Стеченко К.Л. Співвідношення кримінальної та адміністративної відповідальності за вчинення контрабанди. Сучасне право в епоху соціальних змін: [Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 26 лютого 2021 р.] . Тернопіль: Вектор, 2021. С. 295–297.

22. Ланцедова Ю.О. Мета доказування у кримінальному провадженні. Права людини в епоху цифрових трансформацій: [Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 25 лютого 2022 р.] Том 1. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 317-319.

23. Юринець Ю.Л., Тюбай А.В.Актуальні проблеми конституційно-правової відповідальності. IV Міжнародний молодіжний науковий юридичний форум: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених . Національний авіаційний університет. Київ, 2021. Том 1. С. 152-154.

24. Комзюк В. Т. Конституційно-правова відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності – реальність чи наукова теорія? Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Черкаси, 2024. С. 96-100.

25. Марценко Н. С. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, спричинену штучним інтелектом. Наукові записки. Серія : Право, №12. 2022. Кропивницький. С. 34-39.

26. Чумак Р. Цивільно-правова відповідальність за невиконання та/або неналежне виконання договору про надання юридичних послуг. Підприємництво, господарство і право, №1. Київ, 2021. С. 46-51.

27. Запара С. І., Кравченко І. О. Межі адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 71. Ужгород, 2022. С. 250-257.

28. Василенко Ю.В, Щава Є.В. Колабораційна діяльність та виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України: розмежування складів кримінальних правопорушень. Науково-практична конференція м. Рівне, 1-2 грудня 2023 р. С. 94-97.

Інформаційні ресурси Інтернет:

29. Законодавство України. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/main

30. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: www.minjust.gov.ua

31. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

32. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: reyestr.court.gov.ua

33. Офіційний сайт Верховного Суду України. URL: www.scourt.gov.ua

Міжнародні видання:

34. Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA), Europol, 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu>

35. Hong Y., Neilson W. Cybercrime and Punishment. The Journal of legal studies. 2020. Vol. 49 (2). P. 431–466.

36. Galyna Didkivska, Serhiy Miroshnychenko, Iryna Zavydniak, Inna Biriukova Andrii, Hmyrin Dmitry, Lopashchuk. International Cooperation in Investigating Economic Crimes of Transnational Nature. Derecho Publico: Cuestiones Politicas. Vol. 40 Num. 72 (2022).

Монографії:

37. Луцький Т. М. Кримінальна відповідальність за необережне заподіяння смерті в Україні: теорія та практика: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 544 с.

38. Корогод С. В., Примаченко В. Ф. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, поєднане із згвалтуванням або сексуальним насильством: монографія. Одеса: Юридика, 2023. 170 с.

39. Ободовський О. В. Військові кримінальні правопорушення: теорія і практика: монографія. Одеса: Юридична література, 2023. 651 с.

40. Леонов Б. Кримінальна відповідальність за бездіяльність військової влади: монографія. Х.: Фенікс, 2024. 180 с.

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності з іншими видами юридичної
відповідальності»

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри кримінального права
та процесу
від _____ 20__р. № ____

Укладачі:

_____ О. БОДУНОВА, д-р юрид. наук,
доцент, професор кафедри

_____ О. ПАВЛЮХ, канд. юрид. наук,
доцент, доцент кафедри

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП